Valiokunnan lausunto YmVL 10/2018 vp– HE 147/2017 vp, HE 11/2018 vp

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä (HE 11/2018 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- ylitarkastaja Kaisa Kuukasjärvi, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Eeva Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö
- maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- kehittämispäällikkö Matti Holopainen, Suomen Kuntaliitto
- lakimies Simo Takalammi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- yhteiskuntasuhteiden asiantuntija Anne Rautiainen, Suomen Latu ry
- ympäristöjuristi Pasi Kallio, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- erityisasiantuntija Jaakko Rahja, Suomen Tieyhdistys
- toiminnanjohtaja Markku Marttinen, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- ohjelmapäällikkö Sampsa Vilhunen, WWF Suomi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö

Valmis
5.0

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yksityistielaki, joka korvaa vuonna 1962 säädetyn lain. Valiokunta pitää hyvänä, että vanhaa lakia uudistetaan pyrkien erityisesti selkeyttämään ja yksinkertaistamaan sitä. Esimerkiksi pykälien otsikoiminen tekee laista selkeämmän. Lain selkeys ja sen tulkinnan mahdollisimman suuri yksiselitteisyys on tärkeää, sillä lakia soveltaa päivittäin mittava määrä tiekuntien osakkaita ja maallikoita ja yksityisteiden käyttöön liittyy usein myös ristiriitatilanteita. Erityisesti pelisäännöt ulkopuolisten tien käytön ja tien sulkemismahdollisuuden osalta ovat olennaisia. Valiokunta tarkastelee lakiehdotusta toimialansa mukaisesti ympäristönäkökohdista ja kiinnittää liikenne- ja viestintävaliokunnan huomiota erityisesti seuraaviin kysymyksiin.

Yksityiset tiet ovat tärkeä osa liikenneverkkoa. Kaupungistumisen ja muun yhteiskunnallisen muutoksen myötä yksityisteiden ylläpito ja rahoituksen kestävyys muodostavat uudenlaisen haasteen. Yksityistielain tärkeä tavoite on selkeyttää ja joustavoittaa tiekunnan osakkaiden vastuita ja edistää järjestäytynyttä tienpitoa. Yksityistieverkon pituutta on vaikea määritellä tarkasti. Eri lähteiden mukaan yksityisteitä on arviolta noin 330 000—360 000 kilometriä. Määrä vastaa joka tapauksessa noin 80 % Suomen tieverkosta. Valtion peruskorjausavustusta voi saada alle kuudesosa teistä. Karkeasti arvioiden noin kolmasosa yksityisteistä on pysyvän asutuksen käytössä, kolmasosa metsäautoteitä ja kolmasosa pääasiassa mökkiteitä. Yksityisteillä on siten olennaisen tärkeä merkitys jokamiehenoikeuksien käytön kannalta eli metsä- ja muiden luontokohteiden saavutettavuuden näkökulmasta.

Jokamiehenoikeudet

Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen Suomessa oleskelevan mahdollisuutta käyttää luontoa esimerkiksi liikkumiseen, marjastukseen ja sienestykseen siitä riippumatta, kuka omistaa alueen tai on sen haltija. Jokamiehenoikeus koskee aluetta, jota maanomistaja ei ole ottanut erityiseen käyttöön, kuten viljelyyn tai asumuksen pihapiiriksi. Jokamiehenoikeudella toimiminen ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa maanomistajalle, maankäytölle tai luonnolle, joten sen luonteeseen kuuluu käytön hienotunteisuus ja haitattomuus. Jokamiehenoikeutta ei ole lainsäädännössä määritelty varsinaisena oikeutena eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta[1]. Lainsäädäntö asettaa kuitenkin jokamiehenoikeuksien reunaehdot.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on tuotu esiin jokamiehenoikeuden lähtökohdat ja pyritty myös esimerkein konkretisoimaan käytäntöä. Hallituksen esityksen kannatettava lähtökohta on, että jokamiehenoikeuksien käyttöön ei puututa. Valiokunta korostaa, että lähtökohtaisesta jokamiehenoikeuksien vahvasta ja vakiintuneesta asemasta huolimatta sallitun, ei-hyväksyttävän ja kielletyn toiminnan rajat ovat usein käytännössä häilyviä ja paikalliset olosuhteet vaikuttavat merkittävästi niiden arviointiin. Siksi on tärkeää, että asiaa avataan mahdollisimman hyvin hallituksen esityksen perusteluissa. Neuvontaa ja opastusta tulee olla helposti saatavilla. Valiokunta tuo esiin, että ympäristöministeriön julkaisu "Joka-

1 Rikoslaissa jokamiehenoikeus mainitaan eräiden luonnontuotteiden keräämisen yhteydessä. Vesilaki sisältää vesialueiden yleiskäyttöoikeuden, joka muistuttaa jokamiehenoikeutta. Luonnonsuojelulaki kieltää lakiin perustumattomien jokamiehenoikeuksia rajoittavien kylttien asettamisen.

miehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella — Lainsäädäntöä ja hyviä käytäntöjä", Suomen ympäristö 30/2012, on edelleen käyttökelpoinen ja selkeä käsikirja.

Yksityistiellä saa liikkua jokamiehenoikeudella kävellen, hiihtäen, pyöräillen ja ratsastamalla. Valiokunta tuo hallituksen esityksen perusteluissa esitetyn lisäksi esiin, että enintään 1 000 watin tehoisella sähkömoottorilla varustettuun polkupyörään sekä enintään 1 000 watin tehoiseen kevyeen sähköajoneuvoon sovelletaan moottorittomien ajoneuvojen vaatimuksia ja niillä saa liikkua jokamiehenoikeudella. Vastaavasti, kuten muissakin jokamiehenoikeudella sallituissa liikkumismuodoissa, toiminnasta ei kuitenkaan saa aiheutua maanomistajalle vähäistä suurempaa haittaa.

Moottoriajoneuvolla ja hevosajoneuvolla ajaminen yksityistiellä tai muualla maa-alueella ei ole jokamiehenoikeutta. Yksityistien käyttö moottoriajoneuvolla on siten lähtökohtaisesti luvanvaraista. Lakiehdotuksen 28 §:n mukaan ulkopuolisen yksityistien käyttö säännöllisiin ja tilapäisiin kuljetuksiin, säännölliseen kulkemiseen tai tien kunnossapitokustannuksia selvästi lisäävään toimintaan on luvanvaraista.

Yksityistiellä saa myös ulkopuolinen ajaa moottoriajoneuvolla, jos sitä ei ole erikseen kielletty. Säännöllisenä kulkemisena ei pidetä kertaluonteista tai rajatun ajanjakson kestävää muutamia kertoja toistuvaa tienkäyttöä. Valiokunta korostaa, että satunnainen, kunnossapitokustannuksia nostamaton kulkeminen luontokohteelle myös moottoriajoneuvolla on keskeistä jokamiehenoikeuden käyttömahdollisuuden toteutumiselle. Säännöllisenä käyttönä ei tule pitää yksityistien merkitsemistä kartassa esimerkiksi pyöräilyreitiksi.

Tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat, voivat lakiehdotuksen 29 §:n mukaan kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön. Tien käyttöä ei kuitenkaan saa lain 85 §:n mukaan kieltää, jos valtio, maakunta tai kunta avustaa tien kunnossapidossa.

Valtion avustamalle tielle ei saa asettaa ulkopuolisen liikenteen estävää puomia tai muutakaan liikenteen ohjauslaitetta ilman kunnan suostumusta kymmeneen vuoteen avustuksen saamisesta. Liikennemerkit ovat liikenteenohjauslaitteita, ja pysyviin merkkeihin on saatava kunnan suostumus.

Jos tiellä on käyttörajoituksia, siinä tulee olla rajoitusta koskeva liikennemerkki. Rajoitusliikennemerkkeihin on saatava kunnan tieviranomaisen lupa. Valiokunta korostaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle, että puomi tiellä ei poista jokamiehenoikeutta, vaikka se estää moottoriajoneuvoliikenteen.

Valiokunta toteaa, että käytännössä on ilmennyt tapauksia, joissa tie on suljettu puomilla lain vastaisesti. Tällaisessa tilanteessa on suotavaa ottaa lähtökohtaisesti yhteyttä kuntaan. Kunta voi antaa luvan kieltää tien käyttö ulkopuolisilta myös avustettavalla tiellä, jos liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle. Kunta myös antaa suostumuksen tieliikennelain mukaan liikenteen ohjauslaitteen asentamiselle.

Avustukset

Valiokunta toteaa, että painetta yksityisteiden sulkemiseen ulkopuoliselta käytöltä lisää se, että yksityisteille suunnatut valtionavustukset ovat olleet laskusuunnassa jo monen vuoden ajan. Valtionavustuksen saamisen ehtona on tällä hetkellä, että tie on autolla ajokelpoinen, sillä on vähintään kolme pysyvästi asuttua taloa ja asutuksen tulee käyttää tietä vähintään 1 kilometrin matkalla tai tien on oltava liikenteellisesti merkittävä, vilkas läpiajotie. Valtion vuosittainen kunnossapitoavustus lakkautettiin käytännössä vuonna 1996, vaikka säännökset ovat edelleen laissa. Valtionavustusmäärärahan perustaso on 3 miljoonaa euroa. Liikennevirasto päättää yksityisteiden valtionavustusmäärärahan jaosta ELY-keskuksille ja vastaa ELY-keskuksien toiminnallisesta ohjauksesta. Hallituksen esityksessä valtionavustuskriteereitä ehdotetaan selkeytettäviksi ja karsittaviksi. Avustuskriteereiksi ehdotetaan jätettäväksi ainoastaan yksityistien järjestäytyneisyys sekä yksityistietä koskevan tiedon olemassaolo, ajantasaisuus ja avoimuus. Avustuskriteerien karsimisella on tarkoitus antaa maakuntauudistuksessa maakunnille siirtyvän tehtävän osalta mahdollisimman laaja valinnanvapaus päättää, miten avustamiseen käytettävissä oleva määräraha sen alueella käytetään. Täydentävän esityksen mukaan avustustehtävä hoidetaan vielä vuoden 2019 ajan ELY-keskuksissa ennen kuin se siirtyy vuonna 2020 maakuntauudistuksen tultua hyväksytyksi uusien maakuntien tehtäväksi.

Kunnan avustukset ovat kuntien päätäntävallassa. Yleensä kunta avustaa yksityisen tien vuosittaista kunnossapitoa sen kauimmaiseen pysyvään asutukseen saakka. Kuntien avustamismahdollisuuteen ei ehdoteta muutoksia, vaan se säilyy vapaaehtoisena. Yksityistielaissa määritellyt avustuskriteerit koskisivat kuitenkin myös kuntien avustuksia. Avustettavan yksityistien tulisi olla järjestäytynyt tiekunnaksi, ja tiekuntaa ja yksityistietä koskevien tietojen yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä tulisi olla ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Näkemäalueet ja suoja-alueet

Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan, jos liikenneturvallisuuden vuoksi on tärkeää eikä millekään kiinteistölle siitä aiheudu huomattavaa haittaa, voidaan yksityistiehen kuuluvaksi määrätä myös näkemäalue yksityistien risteysalueelle ja suoja-alue, joka kuuluu enintään 12 metrin etäisyydelle ajoradan keskilinjasta. Lisäksi 5 §:n 3 momentin mukaan on mahdollista poistaa tiealueelta sekä tiehen määrätyltä näkemä- ja suoja-alueelta piha-alueiden ulkopuolelta näkemää haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta. Jos liikenneturvallisuus sitä välttämättä vaatii, voidaan erikseen antaa lupa poistaa myös tiealueen ulkopuolella sellainen rakennus tai kasvillisuus, jota tieoikeuden nojalla ei muuten saisi poistaa. Kiinteistön omistajalla on lakiehdotuksen 15 §:n mukaan oikeus korvaukseen toimenpiteestä aiheutuneesta vahingosta, haitasta tai kustannuksesta. Luvan edellä tarkoitettuun rakennuksen tai kasvillisuuden poistamiseen myöntää lakiehdotuksen 18 §:n 4 momentin mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Valiokunta toteaa, että kasvillisuuden poistamiseen liittyy usein ristiriitaisia näkemyksiä ja liian laaja oikeus mahdollistaa jopa kiusantekotyyppistä käyttäytymistä. Siksi on tarpeen varmistaa, että perusteet liittyvät yksinomaan liikenneturvallisuuden tarpeisiin ja risteysalueisiin, joilla liikenneturvallisuuden kannalta on erityisen tärkeää varmistaa tietty näkyvyys. Hallituksen esityksen perustelut ovat tältä osin suppeat eivätkä erityisesti korosta suppeaa tulkintaa. Koska oikeus

poistaa kasvillisuutta myös mistä tahansa tiealueen ulkopuolelta voidaan ehdotuksen mukaan antaa liikenneturvallisuuden sitä välttämättä vaatiessa, tulisi tästä antaa esimerkkejä. Valiokunta katsoo, että sanottu lupa tulisi myöntää vain poikkeuksellisissa tapauksissa. Valiokunta korostaa myös, että kuten yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettukin, poistamisessa on otettava huomioon luonnonsuojelulain suojelu- ja rauhoitusmääräykset. Esimerkiksi rauhoitetun linnun tai suuren petolinnun pesäpuun kaataminen ei kuulu tieoikeuteen. Luonnonsuojelulain 49 § sisältää esimerkiksi suoraan velvoittavan, siinä tarkoitettujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen yleisen heikentämiskiellon. Se on voimassa ilman viittaustakin, mutta viittauksen lisääminen selkeyttäisi tulkintaa. Valiokunta ehdottaa harkittavaksi viittauksen lisäämistä lain perusteluihin. Säännöksen tulkintaan ja rajauksiin on kaikkiaan tarpeen kiinnittää erityistä huomiota.

Kalan nousuesteet

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Keski-Suomen ELY-keskuksen selvityksen[2] mukaan Suomessa on noin 30 000 vesistörumpua, jotka muodostavat nousuesteen kaloille, ja siten tuhansia kilometrejä kalojen luontaisia elinympäristöjä on jäänyt ylitysrakenteiden sulkemiksi. Pääsyynä pidetään vallinnutta yleistä tietämättömyyttä tai ajattelemattomuutta tierumpujen merkityksestä kalojen nousulle. Näissä tilanteissa tierumpu on joko rakennettu kalojen nousun kannalta haitallisesti tai ne ovat ajan kuluessa muuttuneet kulkukelvottomiksi. Selvityksen mukaan estevaikutuksen aiheuttavat useimmiten rummun alaosan liian suuri pudotus, liian suuri virtausnopeus, rakenteen pohjan sileys, veden mataluus sekä rakenteen suulla olevat kivi-, jäte- ja karikepadot. Valtaosa ylitysrakenteisiin liittyvistä ympäristöongelmista on vältettävissä pelkästään oikealla rakennevalinnalla, oikealla tielinjauksella ja rakenteen oikealla asentamisella.

Kalojen nousuesteisiin on alettu kiinnittää huomiota vasta viime vuosina, kun kalojen uhanalaisuustilanne on pahentunut ja tietoisuus nousuesteistä on levinnyt laajemmalle. Kansallisen kalatiestrategian[3] tärkeimpänä tavoitteena on uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojen elinvoimaisuuden vahvistaminen. Tämän viranomaisia velvoittavan strategian päätoimenpiteet liittyvät kalateiden rakentamisen edistämiseen, mutta sen tavoitteena on myös kalojen nousumahdollisuuksien paraneminen muuallakin kuin varsinaisissa kalatiekohteissa. Strategian linjauksen mukaan tavoitteena on selvittää toimenpidemahdollisuudet käyttötarkoituksensa menettäneiden patojen ja muiden vaellusesteiden poistamiseksi sekä väärin asennettujen tierumpujen korjaamiseksi. Strategiassa korostetaan, että myös uudet tierummut tulisi aina asentaa niin, että kalojen kulkumahdollisuus säilyy.

Myös pienvesien suojelu- ja kunnostusstrategiassa[4] esitetään toimenpiteitä jäljellä olevien luonnontilaisten pienvesien säilyttämiseksi ja heikentyneiden pienvesien kunnostamiseksi. Ympäristöhallinto on kunnostanut pienvesiä osana virtavesien kalataloudellisia kunnostuksia ja uiton jälkeisinä velvoitekunnostuksina sekä eri tutkimus- ja kehittämishankkeiden yhteydessä. Kalataloushallinto on kunnostanut puroja ja avannut kalojen vaellusyhteyksiä.

2 Rumpurakenteiden ympäristöongelmat; Niiden ehkäisy ja korjaaminen. Eloranta, A.J & Eloranta A.P. 2016. Keski-Suomen ELY-keskus.
3 Kansallinen kalatiestrategia, Valtioneuvoston periaatepäätös 8.3.2012.
4 Pienvesien suojelu- ja kunnostusstrategia, Ympäristöministeriön raportteja 27/2015.

Lakiehdotuksen 19 §:n mukaan tie on rakennettava siten, että siitä ei aiheudu tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Lisäksi on noudatettava, mitä säädetään muussa laissa, kuten luonnonsuojelulaissa, vesilaissa, metsälaissa ja ympäristönsuojelulaissa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan kalalajistolle ja muulle vesiluonnolle aiheutuvien haittavaikutusten huomioon ottaminen, erityisesti kalankulkua haittaavien siltarumpujen rakentaminen. Valiokunta korostaa yksityistielain osaltaan tärkeää merkitystä nousuesteiden vähentämisessä ja poistamisessa.

Valiokunta toteaa, että voimassa olevassa yksityistielaissa tierummut mainitaan erikseen. Lain 5 §:n 3 momentin mukaan sillan, rummun, lautan laitureineen ja väylineen sekä niihin kuuluvien laitteiden rakentamisesta vesistöön on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Sillan tai rummun tekemisestä toisen alueelle, jollei siihen ole tarpeen vesilaissa säädetty lupa, ovat voimassa tien tekemistä koskevat tämän lain säännökset, mutta rakennettaessa on lisäksi noudatettava vesilain säännöksiä. Valiokunta katsoo, että tierumpukysymystä on pidettävä esillä muin keinoin, kun sitä ei nimenomaisesti mainita itse pykälässä, vaan viitataan yleisesti muiden lakien noudattamiseen. Toisaalta nimenomainen maininta voimassa olevassa laissa ei ole estänyt nykyisen laajamittaisen ongelman syntymistä. Tarvitaan siis tehokkaampaa ohjausta ja toimintamalleja.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa pyritään paitsi varsinaisia kalateitä rakentamalla myös pienimuotoisissa hankkeissa ottamaan huomioon kalankulkumahdollisuudet. Tämä edellyttää ennen kaikkea ohjeistuksen ja koulutuksen tehostamista, ympäristöasiantuntemuksen lisäämistä ylityshankkeissa, uusien ylitysrakennemallien kehittämistä sekä mahdollisesti vesilain tarkistamista. Uusi vesirakentaminen ei saa enää synnyttää vaellusesteitä. Myös ylitysrakenteiden uusimisen ja korjaamisen yhteydessä tulee aiemman rakentamisen aiheuttamia ympäristöhaittoja ja -vahinkoja vähentää tai, jos mahdollista, kokonaan poistaa. Valiokunta katsoo, että avustuksen ehtona tulisi olla kalan vaellusesteiden poistaminen silloin, kun se on mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

On myös tärkeää, että valtiolla on jatkossakin rahoitusta pienvesien kunnostushankkeiden tukemiseen ja edistämiseen. Valtionhallinnolla tulee olla valmiudet ylläpitää ja kehittää tähän liittyvää asiantuntemusta ja edistää erilaisin hankkein kalojen nousumahdollisuuksien turvaamista. Esimerkiksi Iijoen vesistöalueella on vuonna 2016 käynnistynyt kolmivuotinen hanke, jossa selvitetään joissa ja puroissa olevia kalojen vaellusesteitä. Alueella arvioidaan olevan satoja tierumpujen ja siltarakenteiden kaloille aiheuttamia vaellusesteitä. Hankkeen yhtenä tavoitteena on rumpurakentamisen valtakunnallisen ohjeistuksen laatiminen. Hanketta rahoittavat ympäristöministeriö ja Metsähallituksen luontopalvelut.

Lakiehdotuksen 74 §:n 3 momentin mukaan luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomainen eli maakuntauudistuksen jälkeen Valtion lupa-, ohjaus- ja valvontavirasto Luova on yksityistietoimituksessa asianosainen silloin, kun tie johdetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen tai muun erityisiä luonnonarvoja sisältävän alueen läheisyyteen. Luova on asianosainen myös muissa sen valvomaan etuun liittyvissä toimituksissa, esimerkiksi kalankulkua mahdollisesti haittaavien siltarumpujen rakentamisessa puroon tai jokeen. Valiokunta korostaa, että yleistä kalatalousetua valvova ELY-keskuksen kalatalousviranomainen ja jatkossa maakunta yleisen kalatalousedun valvojana on vastaavasti asianosainen. Valiokunta toteaa, että sekä luonnonsuojelulain että vesilain laillisuusvalvonta siirtyy maakuntauudistusehdotuksen mukaan

Luovalle. Täydentävän hallituksen esityksen mukaan nämä tehtävät kuuluvat vuoden 2019 ajan ELY-keskukselle nykyiseen tapaan ja Luovalle vuoden 2020 alusta alkaen. Valiokunta katsoo, että jatkossa tulisi tarkastella myös eri järjestöjen osallistumis- ja muutoksenhakuoikeuden avaamista ainakin rajoitetusti luontoarvojen suojelemiseksi tarpeellisten näkökohtien huomioon ottamisen varmistamiseksi.

Valiokunta korostaa, että kaikissa tien rakentamis- ja kunnossapitohankkeissa tulee huolehtia siitä, ettei ympäristölle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Esimerkiksi Liikenneviraston ohjeistuksella tulisi vähintäänkin ohjeistaa avustusten myöntämistä niin, että avustusten jaossa kiinnitetään erityistä huomiota nousuesteen muodostavien tierumpujen korjaamiseen. Talkootöillä tehtynä tai muiden kunnossapitotöiden yhteydessä on usein mahdollista vähäisinkin kustannuksin saada aikaan merkittäviä parannuksia nousuesteiden vähentämiseksi. Tärkeä merkitys ylipäänsä pienvesien kunnostamisessa onkin paitsi osakaskunnilla ja kalastusalueilla (vuoden 2019 alusta alkaen kalatalousalueilla) myös erilaisilla vapaaehtoisilla vesienhoidon organisaatioilla, kuten neuvottelukunnilla, säätiöillä, kansalaisjärjestöillä ja suojeluyhdistyksillä.

Neuvonta ja koulutus

Yksityisteihin liittyvä neuvonta ja tukipalvelut ovat siirtyneet aikaisempaa enemmän tieyhdistysten ja paikallisten toimijoiden vastuulle. Hallituksen esityksellä yksityisteitä koskevat riita-asiat siirtyvät kiinteistönmuodostamistoimituksiin ja moitekanteet käräjäoikeuksiin. On hyvin tärkeää kustannusten hallinnan kannalta, että mahdollisimman suuri osa riidoista saataisiin ratkaistua sovittelumenettelyissä tieyhdistysten tuella. Valiokunta korostaa, että valtion tulee osallistua neuvonnan ja tuen järjestämiseen tieyhdistysten toiminnalle lain sujuvan soveltamisen ja ristiriitatilanteiden ratkaisemisen edistämiseksi.

Erityistä tarvetta neuvonnalle ja koulutukselle on edellä tässä lausunnossa esille tuotujen ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseksi, erityisesti kalojen nousuesteiden poistamiseksi ja vähentämiseksi sekä jokamiehenoikeuksien täysimääräiseksi toteuttamiseksi siinäkin tilanteessa, että tielle on asetettu sen sulkeva puomi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Ympäristövaliokunta esittää,

että liikenne- ja viestintävaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 21.3.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas (osittain)
jäsen Anders Adlercreutz r

jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Susanna Huovinen sd (osittain)
jäsen Olli Immonen ps (osittain)
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Martti Mölsä sin
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Mirja Vehkaperä kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos